

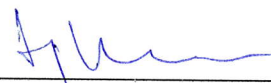
САГЛАСНОСТ

Подносилац молбе	проф.др Ивана Михаић Одсек за психологију, Филозофски факултет у Новом Саду
-------------------------	--

Предмет молбе (учешће на скупу, објављивање монографије, организовање научног скупа, ангажовање гостујућег предавача, и сл)	Молба Наставно-научном већу да упути захтев Матичном научном одбору за филозофију, психологију, педагогију и социологију за верификацију категорије научних резултата (предлог научне категорије – М42) - електронско издање монографије: Крстић Татјана, Михаић Ивана, Рајић Милана, Бранковић Јелена (2017). Подршка родитељима деце са сметњама у развоју: практикум за програм Наша прича. Нови Сад: Филозофски факултет (ISBN:978-86-6065-396-5)
--	---

Начин финансирања	-
--------------------------	---

Рецензенти (неопходно навести звања и афилијацију рецензената)	Проф. др Слађана Зуковић, Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду Проф. др Шпела Голубовић, Медицински факултет, Универзитет у Новом Саду Проф. др Јелена Мићевић Карановић, Висока струковна школа за образовање васпитача, Кикинда Проф. др Љиљана Михаић, Филозофски факултет, Универзитета у Новом Саду Драгана Коруга, Центар за интерактивну педагогију, Београд
---	--

Сагласност Одсека (потпис шефа Одсека)	
---	---

Прилози уз молбу: - апстракт рада - цв гостујућег предавача - апстракт предавња гостујућег предавача - програм научног скупа - позивно писмо за учешће на скупу - и друга релевантна документације (у завизности о предмета молбе навести која се документација прилаже уз молбу)	Уз молбу прилажем податке о издавачу и техничке карактеристике публикације, као и кратку биографију ауторки. Рецензије су предате уз рукопис. Монографија је усклађена са правилником који је био важећи у моменту објављивања. Захтев за верификацију се шаље сада због избора у звање (када је монографија објављена верификација матичног одбора није био неопходан документ за категорију М42).
--	---

САГЛАСНОСТ

Подносилац молбе

Jovana Milić

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ НОВИ САД

Подаци о издавачу и техничке карактеристике:

Издавач:

Филозофски факултет

Универзитет у Новом Саду

21000 Нови Сад

Др Зорана Ђинђића 2

<https://www.ff.uns.ac.rs/>

Техничке карактеристике:

Наслов: Подршка родитељима деце са сметњама у развоју и хроничним болестима:
практикум за програм Наша прича

Тип публикације: Монографија

Година издања: 2017.година

Аутори: Татјана Крстић, Ивана Михаић, Милана Рајић, Јелена Бранковић

Број страна: 326

Списак литературе: 213 референци

ISBN: 978-86-6065-396-5

CIP-Каталогизација у публикацији Библиотеке Матице Српске, Нови Сад

364.4-053.2-056.26/.36

Начин приступа (URL):

https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sites/default/files/db/books/Nasa_prica.pdf#overlay-context=sadr%25C5%25BEaj/2017/978-86-6065-396-5

Биографија ауторки

др Татјана Крстић је завршила основне студије психологије на Филозофском факултету у Новом Саду (1995. Године). Докторирала је 2013. године (такође на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду) на тему: Мајке хронично ометене деце:прихватање дијагнозе и превладавање стреса. Положила је специјалистички испит из медицинске психологије (на Медицинском факултету Универзитета у Новом Саду, 2002.године), а осим тога њено стручно усавршавање обухватало је низ обука у области процене развоја и психотерапијских техника у раду са децом. Запослена је на Катедри за психологију, Медицинског факултета Универзитета у Новом Саду.

<https://orcid.org/0000-0003-4184-7737>

др Ивана Михаић је завршила основне (2002.године) и магистарске (2006.године) студије психологије на Филозофском факултету у Новом Саду, а докторат је одбранила 2010. године на истом факултету. Запослена је на Одсеку за психологију, Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду. 2008.године завршила је и едукацију за системског породичног психотерапеута. Сарадник је УНИЦЕФА на националним и међународним програмима подршке раном развоју, раном образовању и социјалној заштити деце. Коаутор је већег броја научно утемељених програма подршке раном развоју и квалитету старања о деци, од којих су неки имплементирани у национални систем здравствене (нпр.Разиграно родитељство) и социјалне заштите (нпр. Буди рука која воли), као и предшколског васпитања и образовања (нпр. програм подршке транзицији Вртић као сигурна база)

<https://orcid.org/0000-0002-5401-6759>

Милана Рајић је завршила основне студије психологије на Филозофском факултету у Новом Саду (2013.године) одбравши рад на тему: Ефекти стреса родитељства на социоемоционалну посвећеност: разлике између мајки и очева деце са сметњама у развоју. Радила је као стручни сарадник у Предшколској установи „Радосно детињство“, Нови Сад, а затим и као истраживач сарадник на Институту за психологију Универзитета у Београду.

<https://orcid.org/0000-0001-8898-3715>

Јелена Бранковић је завршила основне студије психологије на Филозофском факултету у Новом Саду (2002.године), а затим 2008. стекла звање системског породичног психотерапеута. Њено даље стручно усавршавање обухватало је низ обука у области психотерапијског и саветодавног рада са породицама. Координатор је саветовалишта у Центру за подршку раном развоју и породичним односима „Хармонија“, Нови Сад, где ради као психотерапеут, едукатор и водитељ супервизије. Сарадник је УНИЦЕФА на различитим програмима подршке деци и породицама.

Подаци о издавачу и техничке карактеристике:

Издавач:

Филозофски факултет

Универзитет у Новом Саду

21000 Нови Сад

Др Зорана Ђинђића 2

<https://www.ff.uns.ac.rs/>

Техничке карактеристике:

Наслов: Подршка родитељима деце са сметњама у развоју и хроничним болестима: практикум за програм Наша прича

Тип публикације: Монографија

Година издања: 2017.година

Аутори: Татјана Крстић, Ивана Михаић, Милана Рајић, Јелена Бранковић

Број страна: 326

Списак литературе: 213 референци

ISBN: 978-86-6065-396-5

CIP-Каталогизација у публикацији Библиотеке Матице Српске, Нови Сад

364.4-053.2-056.26/.36

Начин приступа (URL):

https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sites/default/files/db/books/Nasa_prica.pdf#overlay-context=sadr%25C5%25BEaj/2017/978-86-6065-396-5

Биографија ауторки

др Татјана Крстић је завршила основне студије психологије на Филозофском факултету у Новом Саду (1995. Године). Докторирала је 2013. године (такође на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду) на тему: Мајке хронично ометене деце:прихватање дијагнозе и превладавање стреса. Положила је специјалистички испит из медицинске психологије (на Медицинском факултету Универзитета у Новом Саду, 2002.године), а осим тога њено стручно усавршавање обухватало је низ обука у области процене развоја и психотерапијских техника у раду са децом. Запослена је на Катедри за психологију, Медицинског факултета Универзитета у Новом Саду.

<https://orcid.org/0000-0003-4184-7737>

др Ивана Михаић је завршила основне (2002.године) и магистарске (2006.године) студије психологије на Филозофском факултету у Новом Саду, а докторат је одбранила 2010. године на истом факултету. Запослена је на Одсеку за психологију, Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду. 2008.године завршила је и едукацију за системског породичног психотерапеута. Сарадник је УНИЦЕФА на националним и међународним програмима подршке раном развоју, раном образовању и социјалној заштити деце. Коаутор је већег броја научно утемељених програма подршке раном развоју и квалитету старања о деци, од којих су неки имплементирани у национални систем здравствене (нпр.Разиграно родитељство) и социјалне заштите (нпр. Буди рука која воли), као и предшколског васпитања и образовања (нпр. програм подршке транзицији Вртић као сигурна база)

<https://orcid.org/0000-0002-5401-6759>

Милана Рајић је завршила основне студије психологије на Филозофском факултету у Новом Саду (2013.године) одбравши рад на тему: Ефекти стреса родитељства на социоемоционалну посвећеност: разлике између мајки и очева деце са сметњама у развоју. Радила је као стручни сарадник у Предшколској установи „Радосно детињство“, Нови Сад, а затим и као истраживач сарадник на Институту за психологију Универзитета у Београду.

<https://orcid.org/0000-0001-8898-3715>

Јелена Бранковић је завршила основне студије психологије на Филозофском факултету у Новом Саду (2002.године), а затим 2008. стекла звање системског породичног психотерапеута. Њено даље стручно усавршавање обухватало је низ обука у области психотерапијског и саветодавног рада са породицама. Координатор је саветовалишта у Центру за подршку раном развоју и породичним односима „Хармонија“, Нови Сад, где ради као психотерапеут, едукатор и водитељ супервизије. Сарадник је УНИЦЕФА на различитим програмима подршке деци и породицама.

ОБРАЗАЦ РЕЦЕНЗИЈЕ РУКОПИСА

РЕЦЕНЗИЈА РУКОПИСА

ПОДАЦИ О РЕЦЕНЗЕНТУ

ПРЕЗИМЕ И ИМЕ: Голубовић Шпела
РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА У КОЈОЈ ЈЕ ЗАПОСЛЕН, МЕСТО И АДРЕСА: Универзитет у Новом Саду Медицински факултет, Катедра за специјалну рехабилитацију и едукацију Хајдук Вељкова 3 Нови Сад
ЗВАЊЕ: Редовни професор
КОНТАКТ (АДРЕСА, БРОЈ ТЕЛЕФОНА, e-mail АДРЕСА): тел: +38121 420 677 +38121420 678 E mail: spela@uns.ac.rs

ОПШТИ ПОДАЦИ О РУКОПИСУ

АУТОР (И): Татјана Крстић, Ивана Мињић, Милана Рајић и Јелена Бранковић
НАЗИВ РУКОПИСА: “Подршка родитељима деце са сметњама у развоју и хроничним болестима: Практикум за програм <i>Наша прича</i> “

АНАЛИЗА РУКОПИСА

КОМЕ ЈЕ РУКОПИС НАМЕЊЕН: Психолозима, здравственим радницима, родитељима, васпитачима, учитељима, педагозима, дефектолозима.
ПРОБЛЕМ КОЈИ СЕ ТРЕТИРА: Рукопис се састоји из целина које ауторке зналачки повезују у једну тему посвећену родитељству у породицама деце са сметњама у развоју и изазовима са којима се они сусрећу. Практикум је настао као резултат вишегодишњег рада и великог броја активности које су ауторке, заједно са тимом стручњака, пажљиво планирале и реализовале. Оне, са различитих аспеката, и према личним афинитетима, анализирају улогу родитеља и функционисање породица деце са сметњама у развоју, процесе везане за прихватање детета и неке од кључних чинилаца квалитета бриге у породицама деце са сметњама у развоју. Истовремено у тексту се баве и потребама породице као и подршком коју оне добијају у оквиру различитих система услуга.

Публикација на веома систематичан начин представља заокружену целину која се бави јасним и опсежним представљањем теоријско-истраживачких сазнања везаних за родитељство у породицама деце са сметњама у развоју. Ауторке су приказале бројне изазове са којима су суочене породице које подижу децу са сметњама у развоју, као и неформалне и формалне изворе подршке за те породице, из сва три система бриге о деци: здравственог, образовног и социјалног. Кључни циљ публикације је представљање програма подршке за родитеље деце са сметњама у развоју и хроничним болестима, названог „Наша прича“. Након теоријских разматрања следе примери приказа рада са породицама темељеног на концепту разрешења. Програм, проистекао из претходног истраживачког и практичног рада је представљен на јасан начин са изузетно практичним и детаљним водичима за његову употребу. Прикази из случајева из праксе, примери рада са родитељима у групи, илустративни прикази како родитељи доживљавају и превазилазе проблеме од изузетног су значаја за читаоца који стиче јасну слику о процесима кроз које родитељи пролазе. Структурисан приступ, праћен обиљем примера из праксе даје посебну вредност овом програму и свакако може да представља драгоцену помоћ стручњацима заинтересованим за пружање подршке породици која подиже дете са сметњама у развоју или хроничном болешћу.

Ауторке на јасан и концизан начин представљају актуелну проблематику, стил писања прилагођен је читаоцима којима је рукопис намењен. Рукопис је написан коректно у погледу језичко-правописних захтева нашег језика.

НАУЧНО-СТРУЧНА ВРЕДНОСТ РУКОПИСА:

Представљена тематика је актуелна, стручно релевантна и инспиративна за све оне који су заинтересовани за рад са децом са сметњама у развоју и њиховим породицама, те је очито да ће бити једна од базичних публикација у овој области. Текст практикума је савремено конципиран, нема сувишних детаља и ирелевантних дигресија. Информације које пружа су релевантне, проверене и актуелне што омогућује да сви они који су заинтересовани добију информације о најсавременијим знањима везаним за функционисање породица деце са сметњама у развоју.

Вредност рукописа огледа се у прикупљеној грађи, презентованој на начин да доприносе потпунијим сазнањима о мултидимензионалним аспектима улоге и сарадње родитеља и стручњака када се ради о деци са сметњама у развоју.

ОРИГИНАЛНОСТ И АУТЕНТИЧНОСТ РУКОПИСА:

Дело је изворно и представља оригинални рад у овој области. Написана је по свим захтевима научно-стручне публицистике и представља значајан допринос струци и науци.

ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА РУКОПИСА:

Рукопис "Подршка родитељима деце са сметњама у развоју и хроничним болестима: Практикум за програм *Наша прича*", обрађује најновија сазнања о могућностима пружања подршке родитељима деце са сметњама у развоју. Садржаји појединачних делова се адекватно допуњавају и функционишу као целина која пружа свеобухватан и јасан опис ове веома комплексне проблематике. Текст практикума је савремено конципиран без сувишних детаља праћен обиљем примера из праксе. Цитирана је релевантна литература. Публикација је намењена психолозима, здравственим радницима, родитељима, васпитачима, учитељима, педагозима, дефектолозима.

Због свега наведеног, са највећом подршком и задовољством **предлажем овај рукопис за штампу** како би га учинили доступним широј јавности.

ПОТПИС РЕЦЕНЗЕНТА:

Recenzija rukopisa „Podrška roditeljima dece sa smetnjama u razvoju i hroničnim bolestima - Praktikum za program *Naša priča*”

(Autori: Tatjana Krstić, Ivana Mihić, Milana Rajić, Jelena Branković)

Rukopis „*Podrška roditeljima dece sa smetnjama u razvoju i hroničnim bolestima - Praktikum za program Naša priča*” predstavlja veoma značajan prilog za opšte unapređenje efikasnosti primene inkluzivnog pristupa u vaspitno-obrazovnim institucijama, a posebno u segmentu koji se odnosi na rad sa roditeljima. Naime, svrha ove knjige ogleda se težnji da se profesionalcima ponudi sveobuhvatan teorijski i praktični okvir za pružanje pomoći i podrške porodicama dece sa smetnjama u razvoju i hroničnim bolestima. Pisana je sa temeljnim uverenjem o potrebi pružanja podrške roditeljima u procesu prihvatanja deteta nakon saznavanja da njegov razvoj ne teče očekivano. U tom smislu, autori posvećuju značajnu pažnju eksploraciji specifičnosti i izazova roditeljstva u takvim uslovima, pri čemu je apostrofirana značaj roditeljske razrešenosti, tj. adekvatnog prihvatanja detetovog zdravstvenog stanja. Takođe, u knjizi se ukazuje na potrebu i mogućnosti pružanja neformalne i formalne podrške roditeljima dece sa smetnjama u razvoju, posebno kada je reč o pružanju podrške iz zdravstvenog sistema, sistema predškolskog vaspitanja i obrazovanja i sistema socijalne zaštite. Imajući u vidu činjenicu da savetodanje i psihoterapija predstavljaju nezaobilazni segment pružanja podrške porodicama dece sa smetnjama u razvoju, autori predočavaju smernice za efikasno i efektivno delovanje profesionalaca u ovoj oblasti. U završnom delu knjige dat je iscrpan prikaz programa *Naša priča*, koji predstavlja struktuisani psihoedukativni program namenjen roditeljima dece sa smetnjama u razvoju ili hroničnim zdravstvenim teškoćama. Program ima preventivni i edukativni karakter, i obrađuje ključne prekretnice u razvoju roditeljskog modela brige nad detetom čiji razvoj odstupa od tipičnog.

U celini posmatrano, knjiga obiluje naučno utemeljenim i praktično proverenim saznanjima koja će svakako biti podsteka za unapređenje rada profesionalaca na različitim nivoima, ali i značajna inspiracija za roditelje dece sa smetnjama u razvoju kako bi se na adekvatan način izborili sa svim izazovima i iskušenjima sa kojima se suočavaju u procesu odrastanja i ravoja svog deteta. Imajući u vidu sve navedeno, svesrdno podržavam publikovanje ovog rukopisa i dajem pozitivnu recenziju.

U Novom Sadu, 25.11.2016.

Prof. dr Sladana Zuković

dr Jelena Mićević-Karanović, prof.

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Kikindi

Dana: 1. 12. 2016. godine

Kikinda

RECENZIJA ZA PUBLIKACIJU

PODRŠKA RODITELJIMA DECE SA SMETNJAMA U RAZVOJU I HRONIČNIM BOLESTIMA

Praktikum za program „Naša priča“

autorki: Tatjane Krstić, Ivane Mihić, Milane Rajić i Jelene Branković

Publikacija *Podrška roditeljima dece sa smetnjama u razvoju i hroničnim bolestima: Praktikum za program „Naša priča“*, nastala je kao rezultat rada na projektu *Efekte egzistencijalne nesigurnosti na pojedinca i porodicu u Srbiji* čiji je nosilac Filozofski fakultet u Novom Sadu, a koji finansijski podržava Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, pri čemu je deo projekta realizovan u partnerstvu sa Centrom za podršku ranom razvoju i porodičnim odnosima *Harmonija*, Novi Sad.

Publikacija sadrži 221 stranicu, a autorke su koristile 203 izvora literature koje su metodološki korektno navodile u radu i na kraju rada, uz analizu 18 zakonskih i podzakonskih akata. Izdavač ove publikacije je Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet.

U publikaciji se na adekvatan način sintetizuju i sistematizuju teorijska znanja i na pregledan i sažet način prikazuju dobijeni rezultati, a publikacija je zapravo rezultat višegodišnjeg rada i velikog broja aktivnosti koje je tim stručnjaka različitih profila pažljivo planirao i realizovao, a te aktivnosti su obuhvatale: istraživanja, pilot-istraživanja i evaluaciju različitih formi rada, kao i kreiranje, realizaciju i edukaciju različitih obuka za aktere iz različitih ustanova i organizacija u oblasti podrške porodicama dece sa smetnjama u razvoju.

Strukturu publikacije čine 3 istaknuta dela u okviru kojih su sledeći naslovi:

- **Deo 1:** Roditeljstvo u porodicama dece sa smetnjama u razvoju; Izazovi za razvoj odnosa roditelj-dete; Emocionalno reagovanje: roditeljska tuga; Odnos roditelja prema detetovom zdravstvenom stanju: razrešenje; Procena razrešenja; Intervju o

reagovanju na dijagnozu; Pokazatelji razrešenog odnosa; Pokazatelji nerazrešenog odnosa; **Error! Bookmark not defined.**Razrešenje kao proces; Prilagođavanje oca i majke; Razvoj i potrebe porodica sa detetom sa smetnjama u razvoju; Specifičnosti i izazovi u životnom ciklusu porodice dece sa smetnjama u razvoju.

- **Deo 2:** Podrška porodicama dece sa smetnjama u razvoju; Neformalna podrška porodici; Formalna podrška porodicama dece sa smetnjama u razvoju; **Error! Bookmark not defined.**Podrška porodicama dece sa smetnjama u razvoju iz zdravstvenog sistema; Podrška porodicama dece sa smetnjama u razvoju iz predškolskog sistema vaspitanja i obrazovanja; Podrška porodicama dece sa smetnjama u razvoju iz sistema socijalne zaštite;Mreža podrške za roditelje dece sa smetnjama u razvoju; Savetovanje i psihoterapija u radu sa porodicama dece sa smetnjama u razvoju;**Error! Bookmark not defined.** Sugestije za praktičare u radu sa porodicama dece sa smetnjama u razvoju; **Error! Bookmark not defined.**Komunikacija sa porodicom deteta sa smetnjama u razvoju.
- **Deo 3:** **Error! Bookmark not defined.**Program Naša priča: osnovne karakteristike; **Error! Bookmark not defined.**Program Naša priča: „oruđa za rad“; **Error! Bookmark not defined.**Čija je priča „Naša priča?; Uvodna procena i informisanje o radu u grupi; **Error! Bookmark not defined.**Koncept rada na susretima u programu „Naša priča“ i na kraju naslovi koji se odnose na susrete i na strukturu tih susreta.

Publikacija je napisana kompetentno i jezikom struke, a opet razumljivo i pristupačno široj čitalačkoj publici, te je toplo preporučujem za štampanje.

dr Jelena Mićević-Karanović, prof.

Recenzija rukopisa „Podrška roditeljima dece sa smetnjama u razvoju i hroničnim bolestima - Praktikum za program *Naša priča*”

(Autori: Tatjana Krstić, Ivana Mihić, Milana Rajić, Jelena Branković)

Praktikum za Program podrške roditeljima dece sa smetnjama u razvoju i hroničnim bolestima je jedinstveno štivo iz nekoliko razloga. Tekst je uvremenjen jer se pojavljuje u momentu kada zakonodavnom, zdravstvenom, obrazovnom sistemu kao i sistemu socijale zaštite nedostaje jedna zajednička platforma delovanja a u svrhu pružanja optimalne pomoći ovim porodicama. Sa druge strane, autorke programa nude jedan zajednički jezik utemeljen na teoriji afektivne vezanosti, istraživanju, kao i pilotiranju sadržaja budućeg programa u nekoliko predškolskih ustanova u Vojvodini. Autorke nas vrlo vešto vode kroz putovanje na koje su krenule pre nekoliko godina a koje je rezultiralo ovim praktikumom. U prvom delu, na vrlo jasan i precizan način se definišu ključne psihološke potrebe roditelja dece sa smetnjama u razvoju i hroničnim bolestima gde je u centru dinamike roditeljski odnos spram detetove dijagnoze. Autorke spretno izbegavaju zamku psihologizacije jer jasno ukazuju da je roditeljski odnos spram detetove dijagnoze u velikoj meri određen resursima koje postoje ili ne postoje unutar zdravstvenog, obrazovnog, socijalnog i zakonodavnog sistema. U tom smislu, a u drugom delu praktikuma, autorke kompetentno i informativno navode trenutno postojeće resurse, prepreke kao i mogućnosti njihovog prevazilaženja u svakom od ovih sistema. Konačno, treći deo je posvećen opisu samog psihoedukativnog programa koji je koncipiran kao strukturiran program od šest susreta. Unutar svakog susreta akcenat je na prepoznavanju ključnih procesa kroz koje prolaze roditelji od momenta kada postanu svesni da postoji raskorak između “očekivanog” i “realnog” deteta tj. nade da će dobiti zdravo i funkcionalno dete i realnosti da dete ima određena ograničenja ili hroničnu bolest. Posebnu pažnju, prema autorima, treba posvetiti redefinisavanju modela roditeljske brige. Ključan kamen spoticanja u dosadašnjim naporima unutar različitih sistema koji se bave podrškom detetu sa smetnjama u razvoju i porodici je neprepoznavanje činjenica da roditelji često ne mogu da budu pravi saradnici u brizi o detetu jer nisu proradili doživljaj gubitka očekivanog “savršenog” deteta što im otežava da reaguju senzitivno na realne detetove potrebe. Program je predstavljen vrlo jasno sa mnoštvom primera kako treba ili ne treba reagovati tokom grupnih susreta sa roditeljima. Toplo preporučujem ovaj priručnik, kako profesionalcima koji direktno rade sa porodicama dece sa smetnjama u razvoju i hroničnim bolestima, tako i ljudima koji se bave planiranjem

obrazovne, zdravstvene i socijalne politike u Srbiji. Prva grupa, uz adekvantnu obuku, može da bude katalizator promena unutar porodica omogućujući roditeljima da zaista postanu aktivni saradnici u brizi o detetu, dok druga grupa može da identifikuje gde se nalaze pokidani lanci u sistemima podrške ovim porodicama. Nadam se da će autori nastaviti da uspešno primenjuju program širom Vojvodine i Srbije, te da će nas uskoro obavestiti i o dugoričnim efektima predstavljenog programa.

Ljiljana Mihić

Vanredni profesor, Odsek za psihologiju, Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu

Podrška roditeljima dece sa smetnjama u razvoju i hroničnim bolestima - Praktikum za program *Naša priča*

Praktičari koji pružaju psihosocijalnu podršku porodicama suočenim sa hroničnim bolestima i/ili razvojnim smetnjama deteta, retko imaju priliku da u rukama drže priručnik domaćih autora koji je toliko koristan i edukativan. Svakom sugestijom, primerom i predlogom *Naša priča* svedoči o iskrenoj nameri autorki da svoja znanja i iskustva što efikasnije prenesu i osnaže druge za rad u ovoj oblasti. Zadovoljstvo čitanja, „trčanje napred-nazad“ kroz priručnik, vođeno radošću učenja i propitivanja sopstvene prakse nezamenljivo je iskustvo za svakog čitaoca, posebno za profesionalno zainteresovanog. Duboko i promišljeno razmatranje svakog detalja organizovane psihosocijalne podrške porodici, sagledavanje višeslojnosti svake ideje, znalačka kontekstualizacija rada, govore u isto vreme o posvećenosti autorki i o složenosti tematike kojom se u priručniku bave. Bilo da se posmatra iz teorijske, perspektive praktičara ili različitih podrživača porodice, najjača strana priručnika je upravo u tome što na jednom mestu nudi iscrpan doprinos svakome od njih.

Za rad sa porodicom koja se suočava sa najrazličitijim izazovima i rizicima, čija je potreba za podrškom vrlo često u zoni uzbune, *Naša priča* je izvanredan kako teorijski tako i praktičan resurs. Prvi deo priručnika je izvanredan prikaz relevantnih teorijskih i istraživačkih izvora na kojima je zasnovana savremena praksa u ovoj oblasti. Kroz više od 200 referenci autorke čitaocu nesebično otvaraju polje učenja, usmerenog i produbljenog istraživanja, kao podršku za dalji profesionalni razvoj. U ovom delu *Naša priča* pravi presek i trenutno razvijenih regulativa, mehanizama i programa podrške koje zajednica obezbeđuje kako ugroženoj porodici tako i praktičarima. Uočljiva je želja autorki da se na jednom mestu sagledaju i kritički prikažu sve administrativne aktuelnosti te da se na taj način i kreatorima politika osvetle oblasti daljeg unapređivanja.

U drugom delu *Naša priča* posvećena je praktičnim modelima podrške porodici na njenom putu ka što potpunijoj funkcionalnosti i razrešenju. Praktičarima je sveobuhvatno i znalački pružena prilika da različito iskustvo povežu sa teorijskim konceptima i strategijama prevazilaženja psiholoških i socijalnih barijera sa kojima se porodice suočavaju. Čitalac dobija još jednu šansu – da na nivou praktičnog rada razume prethodno teorijski elaborirane psihološke i socijalne fenomene. Pristup u radu je zasnovan na dinamici grupnog rada, na porodičnim istorijama i životnim pričama, oslonjen na uzajamnu podršku članova grupe. Relativno jednostavna struktura susreta sa porodicom u prvi plan stavlja proces, kroz koji porodica u svakom susretu prolazi, čime uliva sigurnost praktičaru i čuva fokus zajedničkog rada. Način praktičnog sagledavanja psiho-socijalnih fenomena orjentiše čitaoca/praktičara ka porodici, njenim snagama i kapacitetima za dobrobit. Instruira, inspiriše i struktuiru podršku građenjem kvalitetnih porodičnih odnosa, osnaživanjem za psihološko prihvatanje realnosti (razrešenje) i prevazilaženje socijalnih barijera.

Mada spada u visoko stručnu literaturu, *Naša priča* se lako čita. Teorijska razmatranja su posredovana rečnikom koji olakšava razumevanje i najsloženijih sadržaja i koncepata. Toplina i sugestivnost kojom se oslikavaju različite mogućnosti rada sa porodicom u riziku, razvijajući kod čitaoca empatijski doživljaj, ohrabruju čak i manje iskusne praktičare i podstiču proaktivan profesionalizam.

Dragana Koruga

U Beogradu, decembra 2016